

Een

frisse

kijk

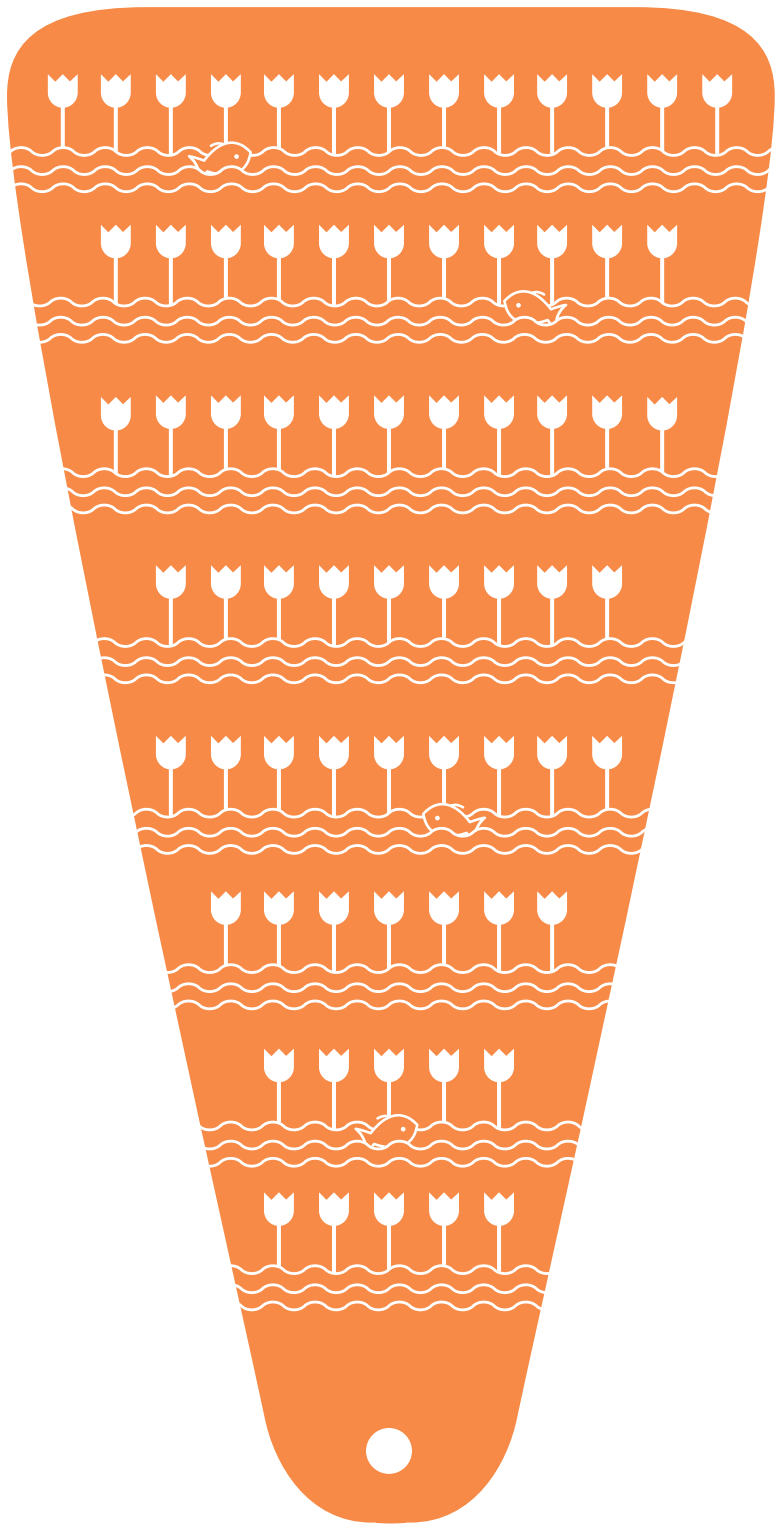
op

Barcelona

Holland.

CATALONIË

DOELMARKT

7,5 miljoen inwoners

Oppervlakte 32.107 km²
(ongeveer Nederland)

MACRO ECONOMISCHE INDICATOREN

GDP/BBP

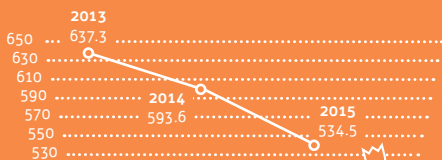
Catalonië representeert 25% Spaanse buitenlandse handel

Catalonië representeert 20% van Spaanse GDP

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
-0.8	1.0	-2.1	-3.3	1.4	2.8	5.8

Werkeloosheid

Units: thousands of people

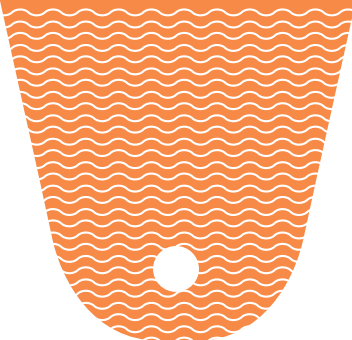
Buitenlandse investeringen:
4.783 miljoen € (2015)

Export: 63.8 miljard € (2015)

R&D: 1,5% GDP

NEDERLAND & CATALONIË

#4

Nederland staat #4 op lijst
buitenlandse multinationals
in Catalonië (2015)

#1

Nederland is #1
buitenlandse investeerder
in Catalonië (2015)

Ongeveer 600 Nederlandse
bedrijven gevestigd in Catalonië

DE CATALAANSE OVERHEID

Overheidshulp

BCN Business Landing Services

Barcelona Activa

Acció

ICEX

*Catalonië stimuleert het
gebruik van Catalaanse taal,
dit kan tot extra
verplichtingen leiden*

WAAROM BARCELONA?

1

Strategische geografische ligging

2

Professionele infrastructuur

3

Goedopgeleide internationale
human resources

4

Bruisende economie met juiste mix grote,
dynamische en diverse sectoren

5

Succesvol in buitenlandse investeringen

6

Internationaal erkende positie

7

Goedelevenskwaliteit

8

Moderne infrastructuur

9

Lage operationele kosten

10

Unieke publiek-private
samenwerking
samenwerking

BCN MAP

Gràcia
2nd vintage
boetiekjes

Hospital
de Sant Pau
Modernistische
Architectuur

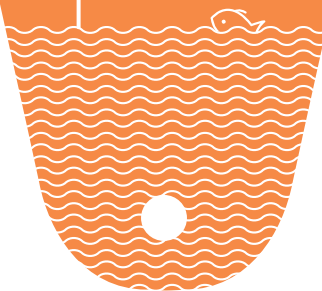
Avinguda Diagonal
Voor shoppen

Barrio Gótico
Lekkere Koffie

Raval
Kunst galerijen

Ciudadella
picknick in
het park

Barceloneta
Chiringuito =
Strand bar

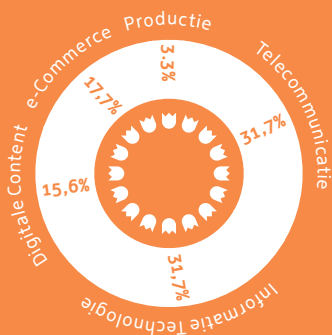
ICT SECTOR

FACTS & FIGURES

Spanje is een van de belangrijkste ICT-markten binnen de EU ~ omzet 90.000 miljoen € ~ Bijdrage ICT 4,4% GDP (2014) ~ > 30.000 bedrijven ~ 425.000 medewerkers

Spaanse ICT per sector Omzet 2014

ICT focus in Spanje?

Hoog smartphone & social media gebruik in inwoner

Grote focus vanuit overheid om EU digitale doelstellingen te volgen

Sterk programma voor Overheidssteun - meer dan 2,4 miljard gealloceerd om digitale agenda te verwezenlijken

Veel groeipotentieel op binnenlandse markt

Hooggekwalificeerde bedrijven binnen de sector wat werkt als katalysator

Toegang tot gekwalificeerd personeel tegen relatief lage kosten

Moderne IT-infrastructuur: perfecte balans, kosten - waarde - risico

ICT SECTOR

ONTWIKKELING ICT-SECTOR

Economisch herstel heeft boost gegeven aan ICT-sector in Spanje:

Volwassen en professioneel ICT-landschap

ICT-doelstellingen komen overeen met digitale doelstellingen van de EU, die gericht zijn op toename van internetsnelheid van over 30Mbps per 2020

IT-gebruik binnen bedrijven groeit nog steeds, voornamelijk door introductie nieuwe technologieën private sector zoals 100G intelligent metro netwerk (sinds april 2016)

Overheid heeft radio-frequency identificatie en cloud services beschikbaar gesteld om internettoegang voor bedrijven makkelijker te maken

State's Spanish Science, Technology and Innovation Strategy (2013-2020) doelt op toename investeringen door publieke sector om innovatieve landschap in het land verder te stimuleren

Van 2012 tot 2023 zal Barcelona fungeren als "Mobile World Capital".

Spanje is uitgegroeid tot een land dat zich in vele technologische opzichten doet onderscheiden van andere Europese landen

In Spanje worden veel projecten opgezet die verbonden zijn aan Barcelona als zijnde Mobile World Capital. De sterk groeiende mobile sector is gebaat bij progressieve samenwerking met andere dynamische technologische sectoren

KANSEN

3D Printing – Big Data – Cybersecurity – iFintech – Implementatie corporate SSCs in Spanje – Internet of Things – Outsourcing Shared Services Centres – Smart Cities – Smart Grids – Ultra-fast networks

SMART CITIES & MOBILITY

FACTS & FIGURES

Barcelona #4
Smart City Europa
& #10 wereldwijd.

Barcelona #4 stad
in het promoten
van digitaal
ondernemerschap

In Spanje woont 48,5% van de bevolking in steden.

Spanje Staat op nummer 3 van landen binnen de Europese Unie qua verstedelijking

De grootste Smart Cities in Spanje zijn: A Coruña, Alcalá de Henares, Alcorcón, Alicante, Barcelona, Castellón de la Plana, Gijón, Las Palmas de Gran Canaria, Madrid, Málaga, Móstoles, Sabadell, Santander, Sevilla and Valencia.

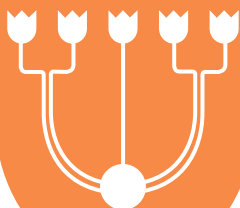
Spanje heeft een goed ontwikkelde technologische infrastructuur. 81 technologie parken die op hun beurt 5.000 technologische bedrijven huisvesten. Daarnaast is de breedband dekking in Spanje 96,5% (100Mbps).

21% van de technologische bedrijven binnen Spanje bevinden zich in Catalonië.

In lijn met het Europese beleid en doelstellingen heeft de regio Catalonië een Smart CAT-strategie ontwikkeld waarbinnen het publieke en private, evenals lokale en supra-lokale samenwerking stimuleert om het concurrentievermogen van de verschillende bedrijven in de sector te doen vergroten.

SMART CITIES & MOBILITY

ONTWIKKELING SMART CITY SPANJE

Proactief Smart City beleid Spaanse overheden

~ ~ ~
D.m.v. het strategisch plan, de "Spaanse Wetenschap, Technologie en Innovatie Strategie", (2013-2020), stimuleert de overheid het Smart City beleid binnen de publieke sector

~ ~ ~
La Red Española de Ciudades Inteligentes (RECI) is het Spaanse netwerk dat transformatie van steden tot Smart City helpt bevorderen

KANSEN

De belangrijke Spaanse steden implementeren een vorm van Digital Governance. Dit digitaliseringsproces biedt veel kansen voor nieuwe ondernemingen binnen de ICT- en Mobile sectoren. Concrete kansen bestaan uit publiek-private samenwerking aangaande ontwikkeling en onderhoud digitale infrastructuur van Spaanse Smart Cities.

~ ~ ~
In Spanje worden veel projecten opgezet die verbonden zijn aan Barcelona als zijnde Mobile World Capital. De sterk groeiende mobile sector is gebaat bij progressieve samenwerking met andere dynamische technologische sectoren & steden

~ ~ ~
Daarnaast biedt de Spaanse markt kansen op het gebied van: Internet of Things – MHealth – Gaming – E-commerce – Real-time Management City – Urban Traffic Sensor System – Public transport mobile applications – Traffic management in an intelligent urban grid – Fast ticketing – Sensors and hardware – Augmented reality technology that allows data capture from a city – M2M technologies for the transmission of information – Data repositories – Big Data technology that enables storage and reuse of data – data security

CREATIVE INDUSTRY

FACTS & FIGURES

Spanje is het vijfde Europese land met de grootste productie binnen de creatieve sector, na landen als Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Italië.

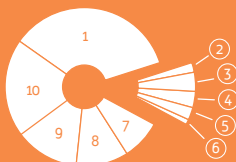
De creatieve sector in Spanje is goed voor 6% van het BBP/GDP en voor 6,5% van de werkgelegenheid.

In 2015 genereerde de designsector in Catalonië een omzet van meer dan 950 miljoen euro. Wat neerkomt op 0,5% van het BBP/GDP van Catalonië. (2015 Mapeo)

Bijna twee-derde (64,8%) van het aanbod van de designsector in Spanje is geconcentreerd binnen drie autonome regio's; Catalonië (37,9%), Valencia (13,7%) en Madrid (13,7%).

Distributie Sub-Sectoren

(in waar de %)

- ① Interieur 32.4% (1.362)
- ② Multi-design 16.2% (683)
- ③ Grafisch interieur design 2.9%
- ④ Grafisch product design 3.3%
- ⑤ Grafisch interieur design voor producten 4.3%
- ⑥ Interieur producten 2.5%
- ⑦ Overig 3.2%
- ⑧ Grafisch 30.3% (1.290)
- ⑨ Product 12.2% (518)
- ⑩ Mode 8.9% (376)

Ontwikkeling sector

Sterke ondersteuning vanuit de Spaanse overheid met fiscale aftrekbaarheid (tot 40%)

Ranking meest creatieve steden:

Londen

New York

Berlin

Barcelona

SERVICE DESIGN

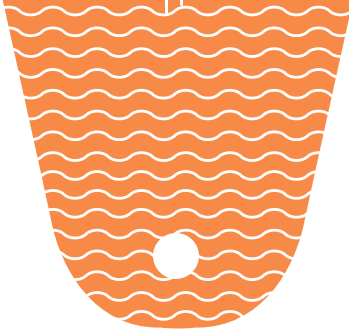
FACTS & FIGURES

De servicedesignsector in Spanje telt gemiddeld 4.240 bedrijven en circa 20.000 professionele ontwerpers

De servicedesignsector in de regio Catalonië telt 15.775 werknemers, wat gelijk staat aan 0,5% van het totale aantal werknemers in Catalonië

45% van de bedrijven binnen de servicedesignsector in Catalonië exporteert zijn diensten met een gemiddelde omzet van € 251.235

Binnen de regio Catalonië is 92% van het aanbod van servicedesign geconcentreerd in de provincie Barcelona

ONROEREND GOED

FACTS & FIGURES

Ontwikkeling vastgoedprijzen groei in %

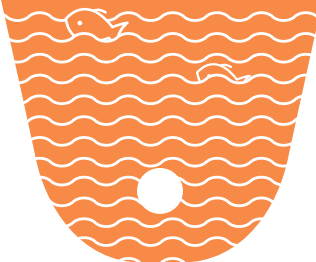
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Vastgoed prijzen	-3.9	-5.6	-8.8	-5.8	-2.4	1.1	3.0	4.0	5.5

(Bron: Caixa Bank 2016)

Investeren in commercieel vastgoed breekt momenteel elk record in Spanje, zelfs dusdanig dat het pre-crisis niveau in Spanje wordt overtroffen

HUISVESTING

Recent		Referentie
6,9%	Output bouwnijverheid	Juni 2016
0.57 duizend	Start woningbouwprojecten	Maart 2016
1492 €/m ²	Index huisvesting	Maart 2016
30.27 duizend	Huis Verkoop (bestaand)	Juni 2016
6.59 duizend	Huis Verkoop (nieuw)	Juni 2016
25274 units	Hypotheek verstrekkingen	Juni 2016
78.8%	Percentage woningbezit	Dec 2014

ONROEREND GOED

ONTWIKKELINGEN SPANJE

In 2015 toename woning aankopen met 11% en de hypotheek aanvragen toename 22%:

Sterke oplevingverkoop bestaande woningen (+40%),

Nieuwbouw transacties daalden met 35%.

In 2015 kochten buitenlandse investeerders meer dan 48,000 woningen in Spanje, wat een toename van 13%

Door de toenemende vraag wordt een groeiend aantal woningen gerenoveerd

Na enkele jaren van zwakke kantoor take-up, werd in 2015 het hoogste cijfer sinds 2007 geregistreerd

ONTWIKKELINGEN IN BARCELONA

De verkoop van woningen in Barcelona kwam uit op bijna 12.000 transacties in 2015.

Het aantal nieuwbouwprojecten geïnitieerd in 2015 in Barcelona betrof 1.408.

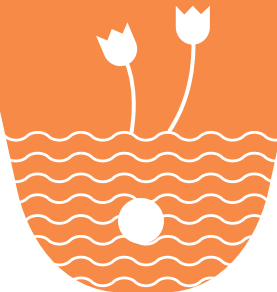
De aankoopprijs van bestaande woningen in Barcelona kwam uit op € 3.392 / m² in december 2015, wat een stijging betreft van +6,4% uitgaande van dezelfde maand in 2014

KANSEN

Beleggers zijn momenteel veelal geïnteresseerd in "Value-added opportunities". Door schaarste in "prime real estate", zijn beleggers nu vooral op zoek naar mogelijkheden tot vastgoed renovatie voor doorverkoop.

E-COMMERCE

ONTWIKKELINGEN

Met 17,2 miljoen online shoppers positioneert de Spaanse e-commerce markt zich op de 4e plaats in Europa

In 2015 deed 42% van de Spaanse consumenten een online aankoop, vergeleken met 71% in Nederland

Nederland

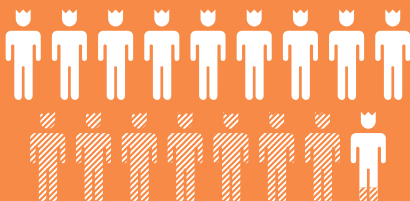
 17 MLN inwoners

 71% online kopers

 95% internet penetratie

Spanje

 46,4 MLN inwoners

 42% online kopers

 70% internet penetratie

In het derde kwartaal van 2015 bedroeg de totale e-commerce omzet in Spanje €5,302,6 miljoen. Dit is een groei van 29,2% vergeleken met dezelfde periode een jaar eerder.

Sinds het tweede kwartaal van 2013 haalt Spanje elk kwartaal groeicijfers van 20%+.

Spaanse e-shoppers besteden gemiddeld hetzelfde bedrag op buitenlandse websites als op lokale websites.

E-COMMERCE

ONTWIKKELINGEN

Naar verwachting zal het aantal online kopers in Spanje de komende jaren sterk blijven groeien

Spanjaarden zijn erg actieve social media gebruikers

Bekende Spaanse e-commerce keurmerken:
Confianza, eValor, Trusted Shops, Ekomi en Trustivity

KANSEN

Aanzienlijke kansen door de bovengemiddelde groei in de Spaanse e-commerce sector en de relatief lage lokale concurrentie met lage klikprijzen als gevolg

Daarnaast zijn er ook aanzienlijke kansen binnen de Spaanse m-commerce sector. Dit door het intensieve gebruik van de mobiele telefoon in Spanje

Een Spaanstalige website zal ook bezoekers uit andere Spaanstalige doelmarkten's genereren, zoals Zuid-Amerika

AANDACHTSPUNTEN

Gezien de online verkoop staat Spanje relatief gezien nog redelijk in de kinderschoenen en is het scheppen van klantvertrouwen van belang om de e-commerce conversie te bevorderen. Dit kan bijvoorbeeld door gebruik te maken van een keurmerk, klantbeoordelingen en lokale contactinformatie en een klantenservice in het Spaans

De Spaanse wetgeving is vergelijkbaar met de Europese wetgeving aangaande e-commerce en klantenbescherming

Top 3 roadblocks voor internationalisering e-commerce:

Wetgeving & Regelgeving

Belastingstelsel

Logistiek|distributie

SPANJE

MACRO ECONOMISCHE INDICATOREN

	GDP	Private Consumption	Public Consumption	Gross Fixed Capital Formation (GFCF)	GFCG - equipment	GFCG - construction	Net exports (contrib. to growth)	Unemployment rate
2010	0.0	0.2	0.3	-4.8	5.8	-10.0	0.5	19.9
2011	-1.0	-2.4	-0.1	-6.9	0.9	-11.7	2.1	21.4
2012	-2.6	-3.6	-0.9	-7.1	-8.5	-8.2	2.1	24.8
2013	-1.7	-3.1	-0.6	-2.4	4.3	-7.1	1.4	26.1
2014	1.4	1.2	0.0	3.5	10.7	-0.1	-0.2	24.8
2015	3.2	3.1	0.0	3.5	10.7	-0.1	-0.5	22.1
2016	3.1	3.4	0.1	3.9	7.0	2.3	0.2	19.8
2017	2.4	2.4	0.1	3.2	3.2	3.4	0.3	18.4
2018	2.2	2.0	0.1	2.9	2.8	3.0	0.4	17.1

DOELMARKT

46,4 miljoen
inwoners
(2015)

Oppervlakte
505.990 km²
(12 x Nederland)

SPANJE

MACRO ECONOMISCHE INDICATOREN

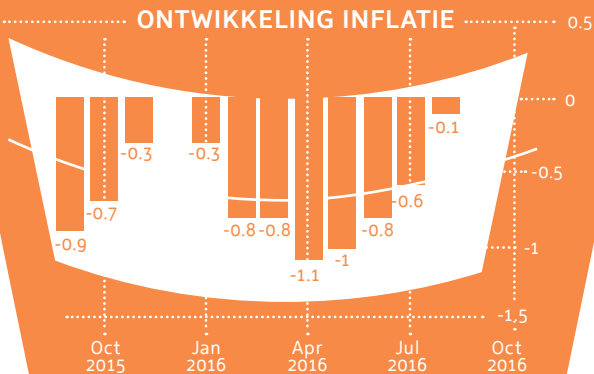
Spanje is de 5e economie van de Eurozone

De Spaanse economie groeit 2 x zo hard als de Eurozone

Werkeloosheid in dalende trend

Inflatie trend is positief

ONTWIKKELING INFLATIE

Import is stabiel met licht groeiende trend

Buitenlandse investeringen stabiel met licht groeiende trend

SPANJE

TOPSECTOREN

Automotive

ICT

Biotechnologie,
Farmacie & Life
Science

Aero-
space

Logistics and
transport

Environment en
Water Treatment

Chemische
industrie

Nanotech-
nologie

Textiel &
Retail
resources

Real Estate

Tourism and
leisure time

Natural
resources

Agro-food

NEDERLAND & SPANJE

#7

Spanje is 7e
exportbestemming
Nederland

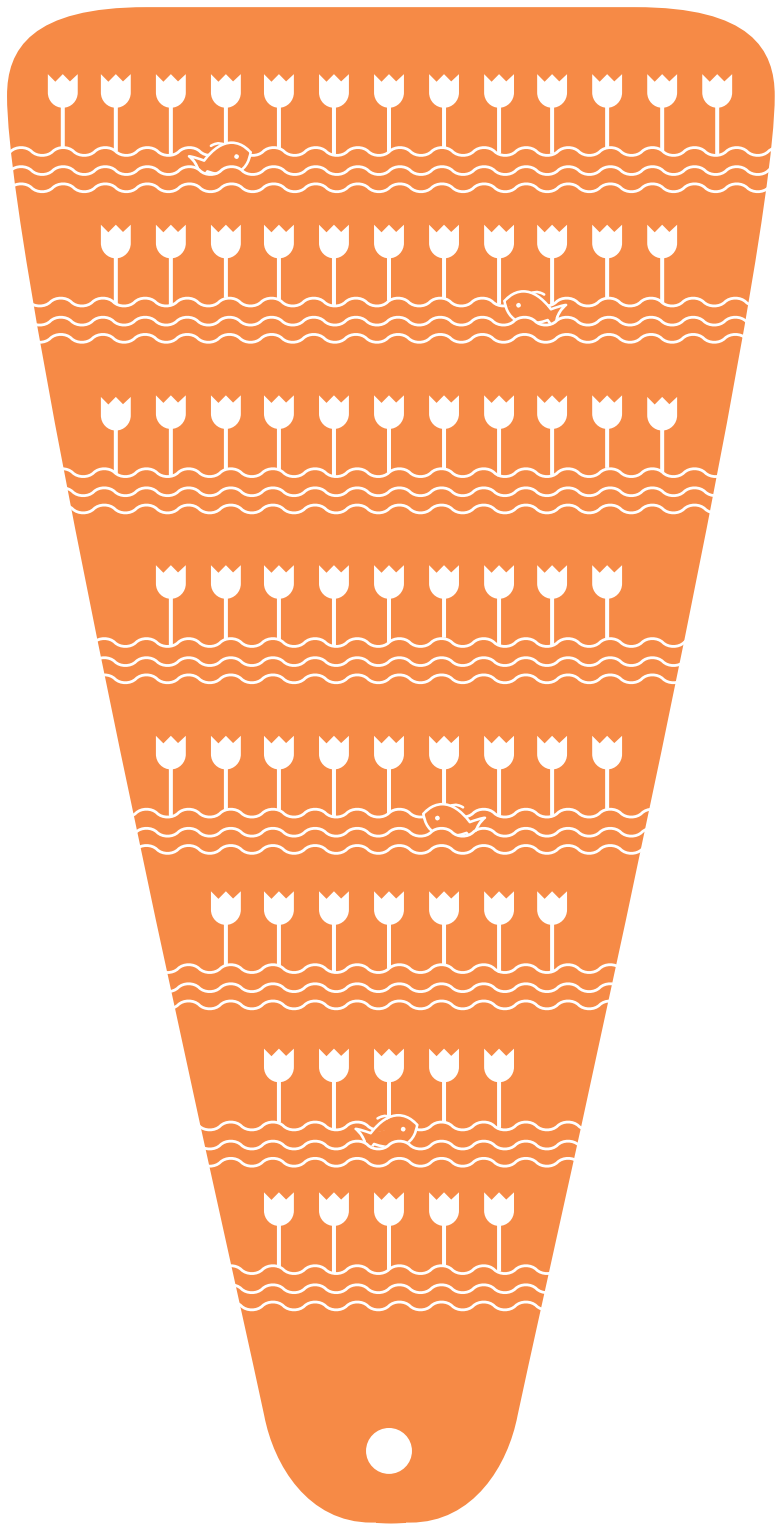
#7

Nederland is 7e
exportbestemming
Spanje

11,5 miljard export volume van Nederland
naar Spanje (2015)

Nederland met 2,8 miljard €
3e buitenlandse investeerder
in Spanje (2015)

Bijna 2.000 Nederlandse bedrij-
ven gevestigd in Spanje

GUNSTIG VESTIGINGSKLIMAAT

TOEGANKELIJK

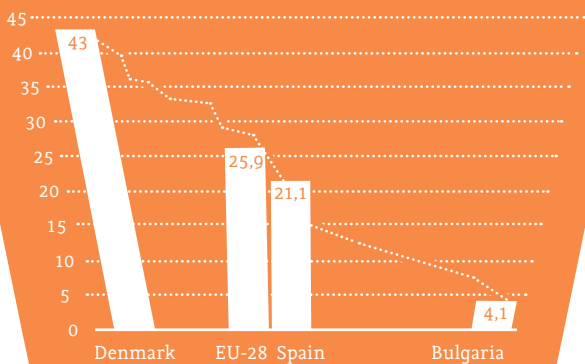
Ease of doing business Spanje # 32 van 189 landen

Zeer positief buitenlands investeringsklimaat #11 ranking
World Investment Report.

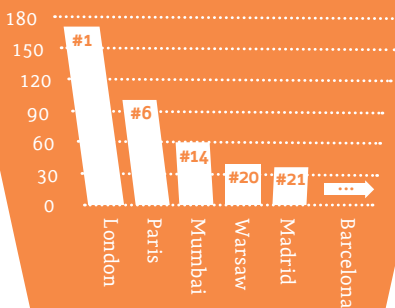
LAGE LOONKOSTEN

Cost per hour Private Sector, 4Q Sector (€/hour)

HUUR

Rental rates 4Q2012 per m²

GUNSTIG VESTIGINGSKLIMAAT

VOORDELIG BELASTINGSTELSEL (BTW TARIEVEN)

21%

Algemeen belastingtarief

10%

Gereduceerd tarief o.a. bepaalde voedingsmiddelen,
transport, horeca

4%

Super gereduceerd tarief o.a. primaire voedingsmiddelen, kranten,
geneesmiddelen

0%

Bepaalde producten of werkzaamheden zijn helemaal vrijge-
steld van BTW. Het is aan te raden om het BTW-tarief te con-
trolleren bij de Agencia Tributaria (Spaanse belastingdienst).

25%

Tarief vennootschapsbelasting

*Dit kan nog verlaagd worden wanneer bepaalde regelingen rondom
incentives van toepassing zijn bv. op buitenlandse investeringen,
creëren van werkgelegenheid en R&D-activiteiten.*

SUBSIDIES EN INCENTIVES

**De Spaanse overheid & EU hebben verschillende
subsidies en/of incentives om de Spaanse eco-
nomie te stimuleren:**

Subsidies rondom buitenlandse investeringen
met lage rentetarieven

ICEX stimuleert R&D-activiteiten door
middel van incentives

Subsidies en incentives wanneer
bedrijven werkgelegenheid creëren
in Spanje

ENISA (overheidsorganisatie)
stimuleert innovatie d.m.v.
financiering met soft leningen

De EU heeft incentives
programma voor grotere
bedrijven die zich in
Spanje willen vestigen

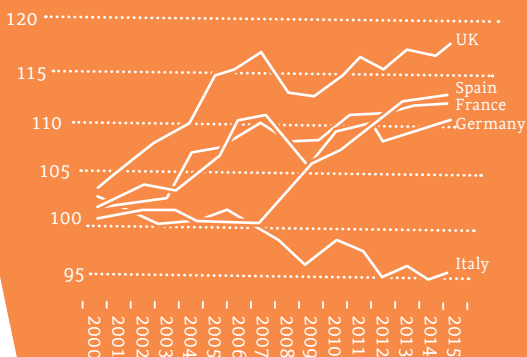
GUNSTIG VESTIGINGSKLIMAAT

GEKWALIFICEERDE & PRODUCTIEVE BEVOLKING

Flexibele arbeidsmarkt na
hervormingen door overheid

Spanje bezet 3e plek op Hays Global Skills Index 2015

Arbeidsmarkt: Trend productiviteit (index 1999=100)

IDEALE LOCATIE

Strategische locatie in Europa,
springplak naar Latijns Amerika &
NoordAfrika

Toegang tot 1.300 miljoen consu-
menten

Culturele afstand niet al te
groot

Ultramoderne infrastruc-
tuur

GUNSTIG VESTIGINGSKLIMAAT

MODERNE DIGITALE INFRASTRUCTUUR

(% bedrijven met toegang tot breedband internet)

HOGE KWALITEIT VAN LEVEN

"Happy people work more and better,"

Moderne en kwalitatief hoge gezondheidszorg

Goede balans wonen & werken

Rijke historie en cultuur

Unieke en internationaal befaamde
gastronomie

8.000 km kust met prachtige stranden
en een perfect klimaat

Wereldwijd 3e toeristische
bestemming en 2e qua inkomsten

Goed onderwijssysteem
met 3 business schools in de
top 10 van Financial Times
(2016)

ONDERNEMERSKLIMAAT

Indicators Business Environment /
Ease of Doing Business 2016
Spain # 32 out of 189

BEDRIJF OPZETTEN

14 dagen

- 7 procedures

BOUWVERGUNNINGEN REGELEN

205 dagen

13 procedures

BOUWVERGUNNINGEN REGELEN

205 dagen

13 procedures

ELECTRICITEIT AANSLUITEN

107 dagen

225 € kosten

EIGENDOM REGISTREREN

12,5 dagen

Kosten 6,1%
van waarde
eigendom

PERSONEEL

betaalde jaarlijkse
verlofuren in
werkdagen: 22

ONDERNEMERSKLIMAAT

EXPORT

Cross-border
compliance:
0 uur & 0 €

Importeren: 0 uur
& 0 €

BELASTING AANGIFTEN EN BETALINGEN

158 uur per jaar

9 Betalingen per jaar

BESCHERMING KLEINE INVESTEERDERS

sterkte op index 0-10: 6,5

OPLOSSEN INSOLVABILITEIT

wettelijke rechten
index (0-12) #5

CONTRACTEN AFDWINGEN

10 dagen

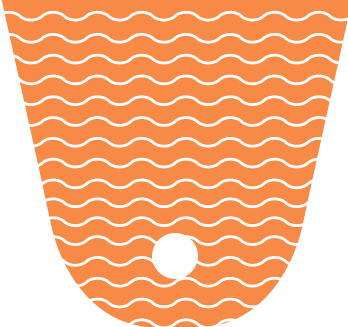
8,5% van
claimbedrag

PERSONEEL

betaalde jaarlijkse
verlofuren in
werkdagen: 22

BEST PRACTISES

Hiërarchie is nog sterk aanwezig in Spaanse bedrijven, dit betekent meer focus op monitoring en controlling in management en dit betekent ook dat je met de juiste persoon om tafel moet zitten om beslissingen te nemen

Relaties - relaties zijn veelal gebaseerd op vertrouwen en de gunfactor en dit kost tijd om op te bouwen maar wanneer de klant binnen is blijkt het een zeer trouwe klant

Betalingstermijnen - De betalingstermijnen zijn doorgaans langer dan in Nederland. Het is raadzaam de kredietwaardigheid van Spaanse bedrijven vooraf na te trekken en het sluiten van een kredietverzekering te overwegen.

Werktijden - Spanje kent onregelmatige en van Nederland afwijkende werktijden. Nog veel bedrijven hanteren de van Nederland en andere landen afwijkende dagindeling van een late en lange lunch, van 14:00 tot 16:00 of 17:00 uur, waarna wordt doorgewerkt tot 19:00 of 20:00 uur. In de zomer wordt vaak 's middags niet gewerkt. Andere bedrijven zijn in plaats hiervan het hele jaar door op vrijdagmiddag gesloten of werken in de maand augustus niet.

TIPS & KANSEN

1

Service = Focus op service, en klantvriendelijkheid en snel reageren, hiermee maak je het verschil

2

Luisteren = Luister naar de klant en wees creatief

3

Duurzaamheid = Steeds meer aandacht & waardering voor duurzaam ondernemen

4

Geld = Houd vast aan Nederlands kostenbewust ondernemen

5

Spaans! = Spreek de taal

6

Betrouwbaarheid = Kom afspraken na

7

Doorzetten = Procedures zijn soms bureaucratisch maar de aanhouder wint

8

(Gestoría) = zorg vooreen goed Fiscal + juridisch advies bureau

9

1-stop-shop:
*Lever alle diensten
onder 1 dak*

CONTACT SHEET

Bent u overtuigd dat Spanje een interessante doelmarkt is voor uw onderneming, neem dan contact op met het economische netwerk van de Nederlandse overheid in Spanje.

**Netherlands Business
Support Office
Barcelona (NBSO)**
Edificio PRISMA
Avda. Diagonal 611,6a
08028 Barcelona

+34 93 419 4689

info@nbs0-barcelona.com

**Ambassade van het
Koninkrijk der
Nederlanden in Madrid**
Paseo de la Castellana 259D,
36e verdieping
28046 Madrid

+34 913537521

mad-ea@minbuza.nl

SERVICES

Geen of zeer beperkte kosten

Markt & Sector informatie

Groot netwerk in verschillende branches en
met lokale overheden en instanties

Informatie op maat en
Zakenpartnerscans

Overzicht relevante vakbeurzen

Identificeren van marktkansen

Netwerkmogelijkheden
& matchmaking

QR Code voor online
versie met links

